

כהוראת מו"ר שר בית הזוהר המקובל האלוני
ר' בנימו שמואל'י שליט"א

עֲלָמָא כַּד אֲתַבְרִי. (דף רנ"ז ע"א)

דְּהָא כַּד אֲתַבְרִי עֲלָמָא, לֹא יָכִיל לְמִיקָם בְּקִיּוּמָא, וְלֹא הָוָה קָאִים, עַד דְּאֲתַגְלִי הֵיכְלָא דָּא דְנָטִיל אַבְרָהָם, וְכַד אֲתַגְלִי אַבְרָהָם בְּהַאי הֵיכְלָא, (נ"א כְּדִי לְעֲלָמָא דִּיהָא סְפִיקָא וְכוּ') בְּדִין אָמַר לְעֲלָמָא דִּי, הָא סְפִיקָא לֹא־תִזְנָא מִנִּיהּ עֲלָמָא וְלֹא־תִקְיָמָא. וּבְגִין כַּד, אֵל שְׂדֵי אַקְרִי, א"ל שְׂדֵי לְכַלָּא בִּיהּ. (נ"א וְלֹא־תִזְנָה מִנִּיהּ תָּא חֲזִי הֵיכְלָא דָּא זְמִין וְכוּ').

וְזִמִּין קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמַלְיָא לִיהּ, (נ"א בִּיהּ) וְלֹא־תִקְנָא לִיהּ לְזִמְנָא דְאֲתִי דְכַתִּיב (ישעיה 10) לְמַעַן תִּינְקוּ וְשִׁבְעַתֶּם מִשֹּׁד תַּנְחַמְיָהּ לְמַעַן תִּמְוָצוּ וְהִתְעַנְּגֶתֶם מִזִּין פְּבוּדָהּ. שֹׁד תַּנְחַמְיָהּ וְזִין פְּבוּדָהּ, כַּלָּא אִיהוּ בְּהַאי הֵיכְלָא. וּבְדִין בְּהַהוּא זְמַנָּא כְּתִיב, (בראשית כא) מִי מָלַל לְאַבְרָהָם הַנִּיחָה בְּנִים שָׂרָה, דְּהָא יִנְיָקָא תְלִיא בִּיהּ בְּאַבְרָהָם.

יִצְחָק דְּאִיהוּ שְׂמָאֵלָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אַתְר דְּמִנִּיהּ מִתְעַרִּין כָּל דִּינִין דְּעֲלָמָא, וְאִיהוּ דְרוּעָא דְשְׂמָאֵלָא, שִׁירוּתָא דְכָל דִּינִין, וְכָל דִּינִין מִתְעַרִּי מִתְמָן, הָאִי אִיהוּ נָטִיל וְאִחִיד הַהוּא הֵיכְלָא דְאַקְרִי וְכוּתָא, לֹא־תַחֲבֵרָא דִינָא בְּדִינָא, וְלִמְהוּי כַּלָּא קְשׁוּרָא חֲדָא, בְּגִין דְּהָאִי אִיהוּ דִינָא דְלַעֲיָלָא, וְרִשְׁיָמִין דְּדִינִין קִימִין בִּיהּ.

וְהָכָא אֲתַרְשִׁים שְׂמָא קְדִישָׁא, דְאַקְרִי אֱלֹהִים. בְּגִין דְּאִית אֱלֹהִים חַיִּים, דְּאִיהוּ לְעִילָא לְעִילָא, סְתִים מִכַּלָּא. וְאִית אֱלֹהִים, דְּאִיהוּ בִי דִינָא דְלַעֲיָלָא. וְאֱלֹהִים, דְּאִיהוּ בִי דִינָא דְלַתְתָּא. חֲדָא הוּא דְכַתִּיב, (תהלים נח) אֲדֹיִשׁ אֱלֹהִים שׁוֹפְטִים בְּאֶרֶץ. אֱלֹהִים עֲלָאָה, רְזָא דְאֱלֹהִים חַיִּים, כְּלִיל לְאֵלִין דְלַתְתָּא, וְכַלָּא אִיהוּ חַד.

בְּהַאי הֵיכְלָא, אֲתַעַר יִצְחָק, וְכַלָּהוּ שְׁבַעֲיָן וְתַרְיַן נְהוּרִין דְּכַלִּילִין בִּיהּ, דְּמִנִּיהּ אֲתַגְזָרוּ כָּל דִּינִין (ס"א דְעֲלָמָא דְלַתְתָּא) דְלַתְתָּא דְעֲלָמָא, דְכַתִּיב, (דניאל ד) בְּגִזְרַת עִירִין פְּתַנְמָא. וְאַמַּאי אַקְרוּן עִירִין. אֵלָא בְּגִין דְּכַלָּהוּ קִימִין בְּהַאי עִיר. (תהלים מח) עִיר יִי צְבָאוֹת. עִיר אֱלֹהִינוּ. כָּל אֵינְוִן הֵיכְלִין לְעִילָא, כָּל חַד וְחַד אַקְרִי עִיר, כְּמָה דְאֵת אָמַר (דניאל ד) עִיר וְקַדִּישׁ. וְאֵלִין אֵינְוִן עִירִין, דְּקִימִין לְגוּ בְּגוּ דְהֵיכְלָא, דְּקִימִין בְּעִיר, בְּגִין כַּד אַקְרוּן עִירִין.

הָאִי הֵיכְלָא, אֲתַכַּלִּיל בִּיִצְחָק, וְכַלָּא אִיהוּ בְּהֵיכְלָא דְאַבְרָהָם, בְּגִין דִּימִנָּא אַכְלִיל לְשְׂמָאֵלָא. וְתָא חֲזִי, כָּל חַד וְחַד כְּלִיל לְחַבְרִיהּ. וְהָא אֲוִקִימָנָא, דְּבְּגִין דָּא אַבְרָהָם עָקַד לְיִצְחָק, בְּגִין לְאַכְלָלָא בִּיהּ דִינָא, (נ"א בִּימִנָּא) וְלֹא־שְׁתַּכְחָא שְׂמָאֵלָא כְּלִיל בִּימִנָּא (ס"א וְלֹא־שְׁתַּכְחָא יְמִנָּא עַל שְׂמָאֵלָא וְלֹא־שְׁלֻטָא וְכוּ') וְלֹא־שְׁלֻטָא יְמִנָּא עַל שְׂמָאֵלָא.

וְעַל דָּא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא פְּקִיד לִיהּ לְאַבְרָהָם, לְקַרְבָּא בְּרִיהּ לְדִינָא, וְלֹא־תַקְפָּא עֲלוּי, וְלֹא פְּקִיד לְיִצְחָק, אֵלָא לְאַבְרָהָם. וְעַל דָּא אֲשַׁתְּכַח, דָּא בְּדִינָא, וְדָא בְּחֶסֶד, וְכַלָּא חַד, וְאֲתַכַּלִּיל דָּא בְּדָא. וְהָכִי, אֲתַכַּלִּילִי הֵיכְלִין תַּתְּאִין בְּעֲלָאִין.

כַּד נָטִיל יִצְחָק הֵיכְלָא דָּא, בְּדִין כַּלָּא אִיהוּ לְטַב. דִּינָא בְּזוּכְתָּא. וְעַל דָּא, בְּעִי בַר נָשׁ דְּדָאִין דִּינָא, לְמִידָן דִּינָא בְּזוּכְתָּא. בְּגִין דְּאִיהוּ רְזָא עֲלָאָה, שְׁלִימוּ דְדִינָא. בְּגִין דְּלִית שְׁלִימוּ דְדִינָא,

אָלֵא בְּזִכּוּתָא, דָּא בְּלֵא דָּא לֹא אִיהוּ שְׁלִימוֹ. דִּינָא בְּזִכּוּתָא, דָּא אִיהוּ שְׁלִימוֹ דְּמַהֲיִמְנוּתָא, פְּגוּוּנָא דְּלַעֲיָלָא.

בְּיוֹמָא דְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה, כַּד דִּינָא אַתְעָר בְּעֵלְמָא, בְּעָאן יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, לְאַתְעָרָא רַחֲמֵי מַגּוֹ שׁוֹפָר, פְּגוּוּנָא דְּרִזָּא עֲלָאָה. וְהָא אוֹקִימְנָא. וּבְעֵינָא לְחַבְרָא דִּינָא לְקַבֵּל זְכוּתָא, בְּגִין דְּכַד קִימָא דִּינָא בְּזִכּוּתָא, פְּלֵא אִיהוּ בְּחַבְרָא חָדָא. וְעֵילָא וְתַתָּא בְּשְׁלִימוֹ. וּבְדִין, (אִיב ה) וְעוֹלָתָה קִפְצָה פִּיהָ, דְּלִית לָהּ רִשׁוֹ לְאַסְטָאָה וְלְקַטְרֹנָא בְּעֵלְמָא. וּבְדִין פְּלֵא בִּיחֻדָּא חָדָא כְּדָקָא יֵאוּת. וְדִינָא בְּלֵא זְכוּ לֹא אִיהוּ דִּינָא.

וְדָא אִיהוּ דִּישְׂרָאֵל, דְּאִית לֹון דִּינָא בְּזִכּוּתָא. אֲבָל שְׂאָר עַמִּין, לֹא אִית לֹון דִּינָא בְּזִכּוּתָא, וְעַל דָּא אָסִיר לֹון, לְסַדְרָא דִּינִין דִּילָן בְּעַרְפְּאֵי דְּעַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה, דְּהָא לִית לֹון חוּלְקָא בְּסֵטֶר מַהֲיִמְנוּתָא דִּילָן. דְּכַתִּיב, (תהלים קמז) לָא עֲשֵׂה כֵן לְכָל גּוֹי וּמִשְׁפָּטִים כָּל יְדָעוּם. וּמִסְטָרָא דִּישְׂרָאֵל כָּל מָאן דְּדָאִין דִּינָא, וְלֹא אֲכַלִּיל בֵּיהּ זְכוּת, דָּא אִיהוּ חֲטִי, דְּקָא גֵרַע רִזָּא דְּמַהֲיִמְנוּתָא, וְאַסְטִי גְרַמִּיהּ לְחַהוּא סְטָרָא, דְּאִית בֵּיהּ דִּינָא בְּלֵא זְכוּת.

וְתָא חֲזִי, כַּד קִימֵי סְנַהֲדְרִין לְתַתָּא, לְמִידָן דִּינֵי נַפְשׁוֹת, אֲצַטְרִיכוּ לְמַפְתַּח בְּזִכּוּתָא. בְּגִין לְאַכְלָלָא זְכוּתָא בְּדִינָא. וְתוּ, דְּהָא אֲקָרוּן מִבֵּי זְכוּתָא. וְעַל דָּא, אֲשַׁתְּדִלוּתָא דִּילְהוֹן, לְמַפְתַּח בְּזִכּוּתָא, וְשָׂרָאן בְּזִכּוּתָא מְזַעֲרָא, וְלְבַתֵּר אֲשַׁתְּלִים דִּינָא מְעֲלָאָה. לְמַהוּי זְכוּתָא כְּלִיל בְּדִינָא. דָּא לְעֵילָא, וְדָא לְתַתָּא. דִּינָא בְּזִכּוּתָא, שְׁלִימוֹ דְּדִינָא. דָּא בְּלֵא דָּא, לֹא אִיהוּ שְׁלִימוֹ. וּבְגִין כַּד, יִצְחָק (דף רנ"ז ע"ב) וְרַבְקָה כַּחְדָּא אֵינּוּן, דָּא דִּינָא, וְדָא זְכוּתָא, לְמַהוּי שְׁלִימוֹ כַּחְדָּא. וְכַפָּאָה חוּלְקִיהוֹן דִּישְׂרָאֵל, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהִי לֹון אוֹרִייתָא שְׁלִימְתָא, לְמִיחָד בְּאַרְחָ קְשׁוּט, פְּגוּוּנָא דְּלַעֲיָלָא.

תָּא חֲזִי, דְּאֵינּוּן לֹא דִּינִין דִּינָא, אֲלֵא בְּזִכּוּתָא, וְלַעֲיָנָא זְכוּתָא בְּקַדְמִיתָא, לְמַהוּי כְּלִיל דָּא בְּדָא. וְסַנְהֲדְרִין קָא מְהַפְּכֵי בְּזִכּוּתָא בְּדִינָא, לְאַכְלָלָא כְּלֵא כַּחְדָּא, בְּגִין דְּלֹא יִשְׁלוּט סְטָרָא אַחְרָא. דְּהָא כַּד זְכוּתָא לֹא אֲשַׁתְּכַח, סְטָרָא אַחְרָא אֲשַׁתְּכַח, דְּאֲקָרֵי חוּבָה, וְאַתְחַבְרַת בְּדִינָא, וְאַתְתַּקַּפַּת וְדָא הוּא דִּינָא בְּחוּבָה.

וְעַל דָּא, בְּיוֹמָא דְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה, בְּעֵינָא לְחַבְרָא זְכוּתָא בְּדִינָא, וְלֹא יִתְגַּבֵּר חוּבָה. וּבְגִין כַּד, בְּעֵינָא זְכוּתָא וְדִינָא לְמַהוּי כַּחְדָּא, בְּגִין דְּאִיהוּ שְׁלִים. דְּכַד סְטָרָא אַחְרָא שְׁלֵטָא, לֹא אִיהוּ שְׁלִים, אֲלֵא קַטְרוּנָא, כְּמָה דְּאִיהוּ קַטְרוּנָא, וְאֵינּוּן אַרְבַּע מִיתוֹת, וְכַד סְטָרָא דְּאִיהוּ זְכוּתָא שְׁלֵטָא, פְּלֵא אִיהוּ שְׁלִים, (מלכים ב כ) שְׁלֹום וְאַמֶּת (תהלים קג) חֶסֶד וְרַחֲמִים.

וְכַד אַתְחַבְרַת סְטָרָא אַחְרָא בְּדִינָא, שְׁלֵטָא בְּקַטְרוּנָא, בְּאֵינּוּן אַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית דִּין: סְקִילָה, שְׂרִיפָה, הֶרֶג, וְחֶנֶק. כְּלָהוּ שׁוּלְטָנוּתָא דְּקַטְרוּנָא בִּישָׂא. סְקִילָה, בְּגִין דְּאִיהוּ (ישעיה ח) אֲבֹן נֶגֶף. שְׂרִיפָה, בְּגִין דְּאִיהוּ (ישעיה ח) צוּר מְכֻשׁוּל, אִשָּׁא תְקִיפָא. הֶרֶג, דָּא חֶרֶב (דברים לב) תֹּאכַל בְּשָׂר. תֹּאכַל בְּשָׂר וְדָא, דְּשְׁלֵטָא בְּבִשְׂרָא, וְדָא הוּא (בראשית ו) קִץ כָּל בְּשָׂר. חֶנֶק, בְּגִין דְּאִיהוּ (דברים כא)

קָלַלְתָּ אֱלֹהִים, הַהוּא דְשִׁלְטָא עַל חֲנֻק, עַל צְלִיבוֹ. וְאוֹקִימָנָא, בְּגִין דְּלֹא יִשְׁתַּאֲר אֱלֹהֵי בְּשָׂרָא
בְּלַחֲדוּדֵי, וְהוּא קָלַלְתָּ אֱלֹהִים, שִׁלְטָא בְּבְשָׂרָא, מְרַח חֲשׂוֹכָא. וּבְגִין כֵּה, דָּא לְטַב וְדָא לְבִישׁ.

וְאַצְטְרִיכוּ יִשְׂרָאֵל דְּרָזָא דְמַהִימְנוּתָא בְּהוּ, לְאַסְתְּמָרָא, בְּגִין דִּישְׁלוּט סְטָרָא דְמַהִימְנוּתָא, וְלֹא
יְהִיבֵן דּוּכְתָא לְסְטָרָא אַחְרָא לְשִׁלְטָאָה זְכָאִין אֵינֵן בְּעֵלְמָא דִּין, וּבְעֵלְמָא דְאַתִּי, עֲלִיָּהוּ כְּתִיב
(ישעיהו ס) וְעַמּוֹד בְּלִים צְדִיקִים וְגו'.

נְבִיאִין, דְּאֵינֵן סְטָרִין עֲלָאִין, תְּרִין יָרְכִין דְּסַמְכִין לְאוֹרֵייתָא קְדִישָׁא, אֵינֵן נְטִלִין לְהִיכְלָא דְתְרִין
רוּחִין בֵּיהּ, דְּאֵינֵן נְגַה וְזַהַר. וְאֵינֵן תְּרִין יָרְכִין לְתַתָּא, לְסַמְכָא לְאֵינֵן הִיכְלִין דְּלְעִילָא, דְּאַקְרוּן
תּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה. כְּמָה דְּאֵית סַמְכִין לְאוֹרֵייתָא דְּאִיהִי תּוֹרָה שְׁבַכְתָּב, כִּף אֵית סַמְכִין קִימִין
לְאוֹרֵייתָא דְּאִיהִי תּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה. וְאַתְכְּלִילוּ דָּא בְּדָא. כְּדִין אֵלִין תְּרִין סַמְכִין דְּלְתַתָּא, כְּד
מִתְחַפְּרֵן בְּאֵלִין עֲלָאִין, אַתְרֵשִׁים בְּהוּ סְטָרָא דְנְבוּאָה, וּמֵאֵן אִיהוּ. (רמז) מְרָאָה, דְּאִיהוּ כְּגוֹנוּנָא
דְנְבוּאָה.

וְכָל אֵינֵן מְאַרְיָהוּן דְּמְרָאָה, מְהַכָּא יְנַקִּין. לְעִילָא נְבוּאָה, הַכָּא מְרָאָה. וְעַל דָּא, אִיהוּ דָּא כְּגוֹנוּנָא
דָּא, וְדָא כְּגוֹנוּנָא דָּא. וְכַד מִתְחַפְּרֵן דָּא בְּדָא, כְּדִין שְׁלִיט עַל הָאֵי אַתָּר, (אַתְרֵשִׁים) שְׁמָא קְדִישָׁא,
דְּאַקְרִי עֲבָאוֹת. בְּגִין דְּכָל אֵינֵן חִיילִין קְדִישִׁין, כְּלָהוּ קִימִי הַכָּא, וְכְלָהוּ אַקְרוּן מְסַטְרָא דְנְבוּאָה,
מְרָאָה וְחֵלְמָא מְסַטְרָא דְנְבוּאָה הוּוּ.

וְאֵת עַל גַּב דְּקָא אַמְרִינֵן, דִּי כְּגוֹ הַהוּא אוֹת קִימָא קְדִישָׁא, שְׂרִיא שְׁמָא דָּא. בְּגִין דְּכְלָהוּ חִיילִין
נְכַפְקִי מֵהָאֵי אוֹת. עִם כָּל דָּא, יָרְכִין דְּאֵינֵן קִימִין לְבַר, קְרִינֵן עַל שְׁמָא דָּא, וְאֵלִין אֵינֵן דְּאַקְרוּן
כְּרִייתִי, דְּהָא כְּרִייתָא לְבַר מִמְשַׁנָּה. מִתְנִיתִין קִימָא לְגוֹ כְּרִייתִי, וְאַקְרוּן יָרְכִין כְּרִייתִי, כְּגוֹנוּנָא
דִּי לְעִילָא.

מִתְנִיתִין אִיהוּ רְזָא דְקִימָא לְגוֹ, דְּאוֹלְפִי תַמְזָן עַקְרָא דְכְלָא, וְעַל תְּנַאִי, וְרְזָא (דָּא) דְּהַהוּ, (שִׁיר הַשִּׁירִים
ח) אֲנָהְגָה אֲבִיאָה אֶל בֵּית אֲמִי תְלַמְדֵנִי. אֶל בֵּית אֲמִי: דָּא קְדִישׁ הַקְדָּשִׁים. תְּלַמְדֵנִי: דָּא הוּא רְזָא
דְּמִתְנִיתִין. דְּכַד עָאֵל דָּא נְהַר דְּנְגִיד וְנְפִיק, בְּהַהוּא בֵּית קְדִישׁ הַקְדָּשִׁים, כְּתִיב תְּלַמְדֵנִי. וְדָא הוּא
רְזָא, דְּאַקְרִי מְשַׁנָּה. כְּמָה דְּאַתָּ אָמַר (דְּבָרִים יז) אֶת מְשַׁנָּה הַתּוֹרָה הַזֹּאת.

כְּד אַתְּמַשְׁכָּא לְבַר, אַקְרִי כְּרִייתָא. תְּרִין יָרְכִין אֵינֵן כְּרִייתִי, רְזָא דְרִזִין דְּלֹא אַתְּיָהִיב לְאַתְּגְלָאָה.
בְּגִין דְּלֹא אַתְּמַסֵּר רְזָא בַר לְחַכְמִי עֲלִיוֹנִין. וְוִי אִי אַתְּגְלִי, וְוִי אִי לֹא אַתְּגְלִי, בְּגִין דְּאִיהוּ רְזָא מְרִזִין
עֲלָאִין דְּקוּדְשָׁא כְּרִייתִי הוּא אֲנָהְיג בֵּיהּ עֲלָמָא.

בֵּית רֵאשׁוֹן קִימָא בִימֵי שְׁלֵמָה, לְקַבֵּל עֲלָמָא עֲלָאָה, וְאִיהוּ אַקְרִי בֵּית רֵאשׁוֹן, וְאַשְׁתַּמֵּשׁ כְּלָא
בְּבֵית קְדִישׁ הַקְדָּשִׁים, אַתָּר דְּאַשְׁתַּמֵּשׁ בֵּיהּ שְׁמַשָּׁא

